

KONINKLIJKE

COURANT.

Donderdag

den 23 April.

De Acten van het Gouvernement en van de Geconstitueerde Magten, in de Koninklijke Courant geplaatst, zijn officieel.

NB. Alle Brieven, Stukken, Pakketten, Advertentiën, Gelden, enz., aan deze Courant gericht, moeten franco of vrachtfrij toegezonden worden, onder het adres van den Directeur der Koninklijke Courant te den Haag.

Bij de Courant van heden wordt alomme gratis een BIJVOEGSEL uitgegeven.

HOLLAND.

'sHERTOGENBOSCH den 17 April.

GETER avond ten elf uren, werden onze Stadgenooten, zich meerendeels ter ruste begeven hadden, door eenen algemeenen en niet ongegronden schrik bevangen. Oren wachter, Klapperlieden en Alärm-trom kondigden hun eenen geweldigen brand aan. De vermaarde Brouwerij den Engel, toebehoorende aan den Heer H. J. Heeren, die niet alleen met het ordinare Mour, maar te gelijk met eene groote kwantiteit andere anen voorzien was, stond op eenmaal in zulk eene volle vlam, en mogelijc nimmer gezien is. De angst der Ingezetenen was algemeen, en ieder voor hetzelfde onheil vreesde, aangezien de vonken van het houtwerk niet alleen, maar hoofdzakelijk die van de granen, zich door den wind over een groot gedeelte van de stad verspreidden, zoo dat ook andere huizen werden aangevoken, die echter nog gelukkig zijn gered. Dan, de Brouwerij en daar nevensstaande Stalling is geheel uitgebrand, en de buitenwijken zijn het eenig overblijffel. De Capitale woning en andere behorende gebouwen zijn behoulen; doch de schade, wegens het verlies van Gebouw, bieren en Granen, is onberekenbaar.

'sHERTOGENBOSCH den 18 April.

Is alhier afgekondigd eene op gister gearresteerde NOTIS, waar bij het Gemeente-Bestuur dezer Stad te weten, ofschoon confusie en verwarring de gewone en als het ware onbegrijpbare gezelschappen van rampspoedige ongevallen zijn, welke dezen nacht, ter gelegenheid van den noodlottig ontrijfel Brand te verwachten waren, vooral, daar het onlangs nieuw gearresteerde Brand-reglement nog niet in allen deele was ingevoerd, het echter der krachtadige en onverwijfde hulp onzer Ingezetenen heeft mogen gelukken, de verdere gedreigde onheilen af te weeren; voor welken prijzenswaardigen en onvermoeiden ijver harer goede Burgers, het Gemeente-Bestuur dan ook aan dezelve zijne welmeende en openlijke dankzeggingen doet, en tevens de noodige maatregelen neemt, dat de in de verwarring verlorene Brand-gereedschappen ter plaatse hunner gewone bestemming worden terug gebragt, met bevestiging der wettelijk bepaalde straffen tegen de ontvreemders van Stads-eigendommen, en de toekening eener premie van vijf- en twintig Guldens aan den aanbrenner der schuldigen.

DEN HAAG den 22 April.

Op den 19 dezer zijn, tot het afleggen van Eed, aan Zijne Majesteit voorgesteld:

Door Z. E. den Minister van Oorlog, de Heer Wentzel, Luitenant-Kolonel van het Corps Koninklijke Gendarmes.

Door Z. E. den Kolonel-Generaal der Garde, de Heer Collaert, Major bij de Husfaren der Garde.

FRANKRYK.

PARYS den 18 April.

den voorfpel op den grooten aanval, waar mede de Engelschen voorgeven eerlang onze kusten te willen bedreigen, hebben zij aan onderscheidene oorden derzelven kleine vijandelijkheden begonnen, die nogtans allerongunstigst voor hen uitvallen. Deze aanrandingen schijnen zich inzonderheid uit te strekken langs den geheelen zoogenaamden Golf van Frankryk, en de daar in gelogene Eilanden. Op het grootste dier Eilanden, dat van Oleton, hebben de Vijanden, in den aanvang dezer maand, de Batterijen pogen te overrompelen, doch zijn alomme terug g. slagen. Een posr, onder anderen, die door geene Militairen, maar alleen door een detachement Grenadiers der Nationale Garde van het Departement des Landes bezet was, heeft hen gedwongen, met verlies van 20 man, terug te wijken, zonder dat die dappere Burgers zelven enig verlies van aanbelang geleden hebben. De Engelschen, zich vervolgens tegen eene andere Batterij gewend hebbende, werden aldaar zoodanig met kanonschoten ontvangen, dat zij, ofschoon reeds getand zijnde, in den nacht weder sloop moesten gaan. Zelfs heeft men, des anderendaags, drie lijken en vijftien hoeden op het strand gevonden, het geen redten geeft om te denken, dat een hunner sloepen in den grond geboord is.

TURKEYEN.

VAN DE GRENZEN den 21 Maart.

De heerschappij der Rusfen in Wallachyën schijnt van geent langten duur te zullen zijn. Van alle kanten worden zij aangetast en omringeld; ook schijnen zij zelven reeds op niets anders dan op eenen valligen aftogt bedacht te zijn. Van Widdin verneemt men, dat een nieuw Corps Ottomaanische troepen op hen aandringt. Onder onmiddelijk bevel van den Hospodar, Prins Suzzo, die bij de verovering der beide bezette Vorstendommen het onmiddelijkst belang heeft, is dit Corps de rivier Alt te Ribakick overgetrokken, en rukt met versnelde marschen naar Tergowitz, om de laatste hand te leggen aan de insluiting der Rusfen nabij Bucharest. Onderzochten zullen dezen waarschijnlijc spranten komst niet afwachten. Een trein Artillerie, die, op bevel van den Generaal Michelson, uit Yasfy in aantogt was, heeft te Bakow aan de Bistritza stand gehouden, en schijnt naar Choczim te zullen terugkeeren. Van den anderen kant ondervinden de Rusfen reeds, hoe weinig staaf zij kunnen maken op hunne inlandsche Bondgenooten, die deels in de verwachting van eenen geheel anderen uitflag, deels uit vrees, onder hunne Vanen hebben dienst genomen. De nieuw-aangeworvene Moldaviërs en Wallachen gaan hoopsgewijze tot de Ottomanen over, zoo dra zij derzelver beelden in het gezicht krijgen.

GROOT-BRITANNIEN.

LONDEN den 11 April.

(Uit de Rotterdamse Courant.)

Omtrent de oorzaken der jongste verandering in het Ministerie, welke aan ieder, die met de geteldheid onzer innerlijke zaken niet volkomen bekend is, zoo zonderling moet voorkomen, leest men in onze Papieren het navolgende:

„In het Jaar 1801 werden 'er eenige inschiklikheden, omtrent de Roomsch-Katholijken in Ierland, bij het Kabinet voorgelagen; doch de Koning hierin niet mede stemmende, bleef dit steken. — Dan, de laatste Ministers zich, even gelijk reeds tevoren, verbonden hebbende, zoo als uit alles bleek, om in dezelfde grondbeginsels te volharden, lag de staat van Ierland, toen zij in Februarij van 1806 hunne Posten aanvaardden, de leden zeer op het harte. — Men wist, dat de onenigheid in Ierland ontgenzeglijk sproot uit de ontvreemden der Roomsch-Katholijken, over hunne onderdrukking, en dat het eenig geschikt hulpmiddel daar tegen was, eenige inschiklikheden te gebruiken, zoo niet gelijk met de Protestanten, ten minsten overeenkomstig de menschlikheid en beschaving; en dit was het doel der vorige Ministers.”

„Wat nu het dadelijk voorgestelde aanging; dit rustte op de Acte der Iersche Wetgeving, van 1793, waarbij de Iersche Katholijken tot zekere Posten in het Leger werden toegelaten, welke in drie gewigtige opzigten gebrekkig was, te weten: dat zich die niet uitstrecte ook tot de Marine; dat de Iersche Officieren, in Engeland komende, onder alle de poenale Wetten werden gesteld; en eindelijk, dat een Iersch Officier, tot zekeren rang in de Armeë opgeklimmen zijnde, van het commando werd uitgelooten; alle welke ongeregelheden de vorige Ministers trachtten uit den weg te ruimen, en dienvolgens aan den Koning den staat der zaken hadden open gelegd, meenende deszelfs toestemming tot den voorgestelden maatregel te hebben bekomen, en zij maakten dusvoor den Lord Luitenant van Ierland eene depêche op, die zij den Koning ter goedkeuring aanboden, wanneer Zijne Majesteit zich afkeerig toonde over de uitgebreidheid dier inschiklikheden; dan, het Kabinet eene verdedigende Memorie hebbende ingeleverd, en de Koning daar door overtuigd zijnde, gaf zijne toestemming; zoo dat, ingevolge daar van, de depêche naar den Lord-Luitenant werd afg. zonden; doch deze hieromtrent eenige nadere uitleggingen gevraagd hebbende, werden dezelve opgemaakt en een ander den Koning voorgelegd, welke dit niet afkeurde, zoo dat de Bill in volkomen order werd gereed gemaakt; waar na de Lord Howick met dezelve bij den Koning kwam, en Zijne Majesteit verliet met de volle overtuiging, dat de Bill zijne goedkeuring had, en zulks aan Lord Grenville medegedeeld hebbende, werd dezelve den volgenden dag bij het Parlement ingeleverd.”

„Dat, den volgenden Woensdag, het Kabinet den afkeer van den Koning ontwaarde; weshalven het de Bill zoo matigde, dat

die niets meer was dan de Acte der Iersche Wetgeving van 1793, tot Engeland uitgestrekt. Betuigende Zijne Maj. kort daar op zeer te vreden te zijn met zulk eene modificatie."

"Dat bij eene volgende raadpleging het Kabinet overtuigd werd, dat deze Bill door zulk eene modificatie geheel vruchteloos werd, en het dus verkieslijker vond, dezelve geheel te laten varen; weshalven het den Koning opwachte, om hem kennis van dit besluit te geven, wanneer hij het in geschrifte verzocht, om hem geene verdere inschiklikheden, of eenige andere maatregelen, betrekkelijk de Katholijken, meer voorteslaan."

"De Leden van het Kabinet konden hierin niet toestemmen, beschouwende zulks even strijlig met hunnen Eed van Geheim-Raden als met den pligt van Parlements-Leden, en het gevolg was de verandering van het Ministerie."

Naar bui en schijnt tusschen ons Gouvernement en dat van Rusland eene onëenigheid te bestaan, die van des te gevaarlijker gevolgen worden kan, daar onze Ministers gebruik schijnen te willen maken van de verlegenheid, waar in het achterblijven van onzen bijstand op het Vaste Land de Rusfen gedomped heeft. De oorzak van het geschil is, van den kant des Russischen Hofs, het g meld verzuim van ons Ministerie, en aan onze zijde, de jongste Ukase ten aanzien van den Russischen handel. Omtrent deze Ukase, die als hoogstnadelig voor de Engelsche belangen beschouwd wordt, is onze Ambassadeur gelast allerdringendste voorstellen te doen, en men schaamt zich niet, 'er bij te voegen, dat het Kabinet van Petersburg ons tegenwoordig te noodiz heeft, dan 't het wagen zoude ons te mishagen, en dat men dus reden heeft te verwachten, dat het welira in de uitgevaardigde verordening de veranderingen maken zal, welken wij verlangen.

Indedaad schijnt Rusland het dringendst gebrek te lijden, beide aan wapenen en aan geld. Van de eerste benooidgdheid heeft het vorig Ministerie iets, maar weinig, naar Petersburg gezonden. Het tegenwoordige, zegt men, maakt zich gereed, (waarfschijnlijk wanneer aan onze eischen voldaan wordt,) om 60,000 geweren, en eene geëvenredigde menigte kanons, op twee Corvetten naar Rusland te doen overvoeren. Men hoëpt, dat deze toevoer in tijds moge aankomen, alzoo verzekerd wordt, dat eene menigte Recruten, bij gebrek aan wapenen, naar het leger niet kunnen afgaan. Aan geld schijnt het Russisch Hof even zeer gebrek te hebben, en onze papieren geven bij deze gelegenheid een belagelijik verhaal van de eerste Audientie, welke de nieuwe Minister van Buitenlandsche zaken, Heer *Canning*, aan den Russischen Ambassadeur, Heer *Alopeus*, gegeven heeft. De Heer *Canning*, namelijk, verstaat behalve zijne moedertaal niets, dan Latijn. Het was dus in deze laatste spraak, dat de Heer *Alopeus*, die zeer vele vreemde talen, maar geen Engelsch verstaat, meermalen tijd vruchteloos begonnen mondgesprek wilde voortzetten; maar hier deed zich eene nieuwe zwarigheid op, daar in bestaande, dat het Latijn in Rusland geheel anders uitgesproken wordt dan in Engeland. De Conferentie was op het punt om afgebroken te worden, toen de Russische Ambassadeur eene laatste poging aanwendde, om zich te doen verstaan, en, onder het gedurig roepen van *oroem! oroem!* zijne zakken het binnenst buiten keerde, om te toonen, dat zij leeg waren. Dit gansch niet dubbelzinnig teeken deed eindelijk den Heer *Canning* beseffen, dat het uitgesproken woord *aurum* (goud) zijn moest, en dat de bedoeling van den Heer *Alopeus* was, om nieuwe Subsidien te vragen.

Aan boord van een Amerikaansch Vaartuig, zijn te Liverpool vijf lieden aangekomen, die als getuigen dienen moeten in de zaak des Heeren *Whitby*, Kapitein van het Fregat *Leander*, van welks boord, g lijk men weet, de Amerikaanische Stuurman *Price* door een kanonshot gedood is. Onder deze getuigen is een der broeders van den Zeeman, wiens dood tot dat regtsgeding aanleiding gegeven heeft.

ZEE- RIVIER- SCHEEPS- EN WEDER-BERIGTEN.

Volgens berigten uit Bombay, kruisten vier Fransche Kapers aan den ingang der zee- engte van Babelmandel, en in de Roode Zee.

Bij het in de lucht springen van het Engelsch Oorlogschip *the Ajax*, (de Koninklijke Courant No. 92,) zijn 900 man omgekomen; niemand is gered kunnen worden.

Het Amerikansch Schip *Essex*, Kapitein *Crane*, van Salem, is, bij het Eiland Comortien, door een Arabischen Zeerover genomen. De Arabieren hebben den Kapitein, benevens al het Scheepsvolk, vermoord en over boord geworpen; vervolgens hebben zij het Vaartuig in den grond geboord, na 'er voor 200,000 Dollars aan muntspeciën uit te hebben geligt.

De Engelschen kruisfen steeds voor Sables d'Olonne. Den 3 April vertoonden zich aldaar niet meerder dan 2 of 3 Schepen; doch 's anderendaags 7 of 8, van verschillende grootte.

Den 12 April zijn, te Calais en Dieppe, binnengelopen 5 Engelsche Prijzen, als: de Brik *the Mary*, van 70 lasten en 7 man Equipage. *The Bourd*, van 50 lasten en 7 man, beladen met Verfwaren, genomen door de Kapers *la Revanche* en *le Napoléon*. *The Testimony Reward*, van 125 lasten en 13 man, beladen met Pijp-aarde, genomen door *l'Etoile*. *The Anna*, van 75 lasten en 11 man, beladen met Zout. En *the Orfold*, van 125 lasten, beladen met Koloniale voortbrengfels, genomen door *la Resiprocité*. Dit laatste Schip heeft zich niet eerder overgegeven, dan na een gevecht, waar in hetzelfde 3 dooden en verscheidene gekwetsten heeft bekomen.

Te Yarmouth zijn 4 Linie Schepen en een Fregat, behoorande tot het Eskader, 't welk het Engelsch Ministerie voornemens is naar de Oostzee te zenden, aangekomen.

Volgens brieven uit Londen, in dato 11 April, is de Waddenwaert, voor alle zoodanige Artikelen en Waren, welke geen levensmiddelen zijn, geheel vrij: ook heeft men aldaar hoop, dat de Schepen, welke na den 1 Februarij opgebracht zijn, weder vrij gegeven zullen worden.

Van den 19 tot den 26 Maart zijn de Sijdsche Tollers voorbij gezeld 68 Schepen, waar onder 20 naar Memel bestemd.

Het Schip *de Prins van Augustenburg*, gevoerd door Kapitein *Christensen*, dat van Koppenhagen naar Tranquebar, en andere Oost-Indische plaatsen, vertrekt, voert met zich mede, zoo aan Muntspeciën als Koopmanschappen, een kapitaal van 324 400 Thalers. Het Schip zelve kost, volgens Inventaris, 102,000 Thalers, en zijne uitrusting belooft 24 000 Thalers, zoo dat de gansche expeditie, te zamen, eene somme van ruim 450,000 Thalers bedraagt.

Op de Eider is gestrand het Schip *Thomas and Betzy*, Kapitein *Watson*.

Den 18 April, 's morgens om 5 uren, is voor het Dorp Ter Heide gestrand het Driemast-Brikschhip *Analia*, Kapitein *J. Timmerleg*, komende van Koppenhagen, beladen met Hout, en bestemd op order: het Scheepsvolk, bestaande in 16 mannen, is gered: thans is het Scaip geheel verbrijfeld.

KOOPHANDEL, FABRIEKEN EN TRAFIEKEN.

Over den Franschen en Engelschen Handel en het Fabriekwezen.

Het is zeker, dat het toenemen van den handel der Engelschen met dartzelver nationale schuld in een naatw verband staat, en dat (gelijks de ondervinding hoe langer hoe meer bevestigt,) deze groote schuld met het aanwezen der Natie en hare Staatsregeling allernaauwt verbonden is; zoo dat, om zijne interesfen te dekken, en het mortificatie-fonds te vermeerderen, Engeland niets anders zoekt, dan de magt, die de zijne het meeste kan tegenwerken, niet te laten opkomen, indien het zich zelve zal staande houden.

Elk onpartijdige erkent, dat de Fransche Natie, of hare Regering, zoo zij voor het welzijn van haar land zorgen wilde, niet anders handelen kon, dan zij tegenwoordig handelt. Het is der moeite waardig, hier eenige gronden te ontwikkelen, en daadzaken aan te voeren, waar uit de oorzaken van het verval des Franschen handels afgeleid kunnen worden, en welke middelen dat magtig rijk tegenwoordig in handen heeft, om dartzelven weer op te beuren, en als dan met zijnen mededinger op gelijke baan te loopen, en voor geheel Europa eene weldadige overeenkomst te bewerken. Deze gronden zijn grootendeels het ongelukkig Commercie-traktaat met Engeland, gesloten in het jaar 1786, de verlorene koloniën en kwijning der zeemagt, ten tijde der omwenteling, en de wijze van tolheffing.

Volgens het Commercie-traktaat van 1786, waar bij de Engelschen de Franschen zoo zeer benadeelden, mogt Frankryk aan Engeland wel eenige voortbrengfels van ziinen grond toevoeren, als wijn, wijn-azijn, brandewijn, olie en dergelijken. Maar onder welke voorwaarden? De tol bedroeg in Engeland, van eene ton Fransche wijn, uit een Fransch schip geloot, 51 ponden sterlings, 9 schellingen; en uit een Engelsch schip 47 ponden sterlings, dat, volgens de Fransche berekening, bijna 1200 livres en bij de 50 procent uitmaakt. Het inkomend regt op den wijn-azijn was, voor elke ton, op 33 ponden sterlings, 8 schellingen; voor elke flesch, 17 schellingen, 6 penningen. Eene flesch wijn-azijn koste anders 10 Fransche stuivers. De impost bedroeg alzoo bij de 175 procent. De tol voor den brandewijn was, voor 3 $\frac{1}{2}$ fleschen, 8 schellingen, of, naar de Fransche berekening, 8 livres en 16 stuivers. Rekenen men nu eene flesch brandewijn op 20 stuivers, zoo bedroeg de impost 24 $\frac{1}{2}$ procent.

Men ziet hier uit, hoe de Engelschen den koophandel der Franschen begunstigden. Olie had Frankryk niet genoeg voor zijne eigene behoeften en kon dus aan Engeland dezelve niet geven; men bevroedt gemakkelijks hoe weinig voordeel de Franschen van den uitvoer hunner natuur-voortbrengfels trekken. De invoer hunner kunst-voortbrengfels, van alle fabriek-goederen, (manufakturen,) was in Engeland geheel verboden.

Daar en tegen bedongen de Engelschen tot hun voordeel, dat zij voor 12 procent in Frankrijk mogten invoeren.

1º. Alle aardewerk, glaswaren, grof en fijn gewerkt ijzer, staal, koper, erts en dergelijken, waar van de grootste winst ligt in het arbeidsloon der brandstoffen, verëischt wordende ter bewerking dier metalen, zijn in Engeland wel tienmaal goedkoper, dan in Frankryk; bij gevolg konden de Engelschen hun ijzer, staal, enz., tienmaal goedkoper smeden, en van daar dan ook de reden, dat fabrieken, in Frankryk daartoe aangelegd, nooit konden opkomen of bestaan.

2º. Even zoo was ook de lavoer der Engelsche lakens, in Frankryk, voor 12 procent, verëischt. De uitkomst heeft geleerd, hoe schadelijk deze vergunning ware voor de Fransche laken-fabrieken. Sedert het jaar 1660, was de uitvoer van ruwe en gesponnene Engelsche wol op zware straffen verboden, en daarom veel goedkoper, dan die, welke de Engelschen op het vaste land moesten opkopen; en houderde requesten, bij het Parlement ingeleverd, bewijzen genoegzaam, dat, sedert dien tijd, de prijs der wol, in dat land, de helft, ja dikwijls drie deelen lager was, dan in andere landen, waar deze handel is vrij gesteld; *de Arthur Young* maakte, in het jaar 1789, eene berekening, voor welke juistheid hij instond, dat dit verbod jaarlijks den Engelschen akkerbouw 2 640 000 ponden sterl., dus 74 Fransche millioenen, kostede. Zoo laan de Engelsche lakenen niet mogten in Frankryk ingevoerd worden, verkocht de landman zijne wol aan de Fransche fabriekeurs, en wel tweemaal duurder dan dezelfde wol in Engeland betaald werd.

3º. Ook alle boom-wollen en katoen-stoffen konden, in Frankryk, voor 12 procent, ingevoerd worden. De Engelschen berekenen zelve, dat de onderscheidene Inrigtingen, die zij, sedert 20 jaren, in de bewerking der katoenen gemaakt hebben, het arbeidsloon van 5 tot 2 en den prijs der katoenen van 15 tot 7 verminderd hebben. Uit de rekeningen, die al in het jaar 1767 voor de Kamer der Gemeentens open gelegd werden, ziet men, dat men, in een gewoon jaar, aan katoen verwerkt heeft 800,000 ponden. In latere jaren klom dit op, gelijk uit de volgende lijst blijken kan.

Van het jaar 1771 tot 1776	4,414,457 ponden katoen.
— — — — 1781 — 1787	16 231,983
— — — — 1788 — 1792	28 832,032
— — — — 1793 — 1798	36,433,730

In 12 jaren, sedert het Commercie-traktaat van 1787 tot 1799, verwerkten de katoen-manufakturen, op één jaar, 27 $\frac{1}{2}$ millioenen ponden katoen. Neemt men nu aan, dat, uit elk pond katoen, een stuk gemaakt wordt, dat, naareene matige berekening, 15 Fransche Livres waardig is, zoo bedraagt het de somme van

Trekt men den prijs van het katoen, het pond tegen 8 Liv. gerekend, aan 27 $\frac{1}{2}$ millioenen ponden katoen daar af

Zoo blijft de rest Liv. 330,000,000

